

-4-

"INGOVÁNYOS TALAJON VAGYUNK"
/Beszélgetés dr. Bognár Gáborral/

Dr. Bognár Gábor, idén végzett jogász kezdettől fogva a Köznvelődési Tábor tagja, a családszociológiai kiscsoport szervezője volt. Hivatásának a családgondozói munkát választotta. Állása jelenleg nincs státusz-hiány miatt.

V.M. Sok vita folyt arról, hogy mi legyen a további sorsa az egyetemen folyó vagy nem folyó, pillanatnyilag amorf, különböző szinteken, teljesen összefoghatatlanul és hullánzóan létező közmvelődési munkának. Folyt a vita valami általános dologról, és te azt mondtad, hogy át kéne fordítani az egészet szakmai kérdésekbe, mert csak így lehet előre haladni. De ez így csak nagy általánosság volt. Az állami gondozottak patronálása, a gyámügyi munka, a börtönből szabadultak utógondozása egyfajta társadalmi gondozói munka. Azonban nem mindenki tudja, hogy mit is jelent ez a fogalom.

B.G. A társadalmi gondozás a szociálpolitika eszköze, a legkülönbözőbb okok miatt segítségre szorulókon való szakszerű segítség. Ezt jelenti legáltalánosabban. Fogalmazzunk úgy, hogy a társadalmi beilleszkedési zavarokkal küszködő egyéneknek, családoknak segít a társadalmi gondozás. Nem tudom, hogy létezik-e kerek, elfogadott, hivatalos definíciója a dolognak, mindenesetre egyéges gyakorlata nincs.

V.M. Milyen intézmények látják el ezeket a feladatokat, van-e átfogó, országos hálózata a társadalmi gondozásnak?

B.G. Legkülönbözőbb főhatóságok alatt működő, legkülönbözőbb intézmények látnak el társadalmi gondozási funkciókat. S azok az emberek, akik konkrétan végzik ezt a munkát, azok is a legkülönbözőbb végzettséggel rendelkeznek. Itt most gondolok az általános és összes szakorvosi ellátástól kezdve a jogsegélyszolgálaton át a szociális otthonokban történő gondozásig sokmindenre.

V.M. Ha ennyire nem egységes a rendszer, akkor vajon milyen hatékonyságu lehet a jelenlegi munka?

B.G. Őszintén szólva fogalmam sincs, hogy milyen hatékonyságu lehet. Vannak prekoncepcióim, de erről nem szívesen beszélek, mert nem vagyok a szakterületnek nagy ismerője. A családgondozást, úgy érzem, ismerem, ennek a helyzete pocsék, ha ez jellemző általában a társadalmi gondozásra, akkor nagyon szomorú a kép.

V.M. Mit jelent az, hogy családgondozó vagy? Ha odamész egy problematikus családhoz, milyen lehetőségeid vannak a beavatkozásra?

B.G. Ilyen, hogy családgondozó, ilyen státusz Szegeden pillanatnyilag nincs. Ősszel talán beindul a Nevelési Tanácsadó megyei hatáskörrel Szegeden is, /az országban utoljára/, nyolc főállású dolgozóval, ezek között lesz egy családgondozó is.

A helyszínen, a lakásokban keresik fel a családokat, és ambícióikhoz, képességeikhez, képzettségükhöz mérten a legkülönbözőbb családi gondokon /a neveléstől kezdve az alkoholizmusig/ próbálnak segíteni, s feladatuk még a tanácsi szervekhez való véleményezés, környezettanulmányok készítése.

V.M. Szerinted létrejöhet-e átfogó családgondozói hálózat?

B.G. Nem tud, mert nincs nová illeszkednie, teljesen irreálisnak tartom, hogy belátható időn belül létrejöjjön.

V.M. Szóval szükség lenne egy hálózatra, viszont erre a társadalom nem biztosít lehetőséget?

B.G. Nem hiszem, hogy jó a kérdés. Beszéljünk most csak a családgondozásról. A családgondozáshoz szükség lenne egy nagyon széles társadalmi aktivahálózatra, s akkor valóban fölmerül az, hogy

nincsen olyan szerv, amelyik ezt az aktivahálózatot magáénak tudja, és hatékonyan működteti. Vannak egyébként társadalmi pártfogók, a gyámhatóság kirendelése alapján működnek, többnyire pedagógusok, de hiányzik az egységes képzés, egységes irányítás. Szóval távol áll a dolog attól, hogy szakszerűen és egységesen folyjon a munka, ami ugye a hatékonyságnak elengedhetetlen feltétele, még akkor is, ha társadalmi pártfogókról van szó. Az iskolákban is működnek gyermekvédelmi megbizottak, s lehet, azbegész papíron összeáll egységes rendszerré, de ez még mindig csak egy része a családgondozásnak, s nem is biztos, hogy egészen hatékony. Ha arra gondolok, hogy a deviáns gyerek mögött egy széthuzó család áll, akkor ezt az egész családot kéne valahogy gondozni, mert ennek a családnak a tünete, és csak a tünete ez a deviáns gyerek. Valahogy a családot kéne kézbe venni, s erre nem alkalmas, ezt ki merem jelenteni, hogy nem alkalmas a pillanatnyilag működő társadalmi aktivahálózat. Nincsenek erre fölkészítve az emberek, s azt hiszem, még az a szemlélet sem terjedt el, hogy ezzel így kellene foglalkozni.

Ha lehetőség nyílna arra, hogy társadalmi gondozókat képezzenek, mint pl. nyugaton, a szociális gondozókat, milyen ismereteket kellene elsajátítaniuk?

Alapvető szociológiai ismereteket, de nélkülözhetetlen praktikus ismeretanyag lenne a feltáró beszélgetések levezetése, krízis-intervenció, tehát egy pszichológiai irányultságú képzés lenne ez. Persze egy társadalmi gondozónak elengedhetetlen, hogy ismerje az államigazgatási lehetőségeket, a segélyezéstől kezdve az állami gondozásba vételig például.

Mondjuk az elkövetkező tíz évben látsz-e valamilyen lehetőséget arra, hogy egy ilyen jellegű képzés a felsőoktatásban megvalósuljon?

Most gyorsan azt kellene felelnem, hogy nem az én dolgom, hogy lássak, bár eddig sem olyan dolgokról beszéltem, amiről biztonsággal beszélhetnék. Ha a társadalmi gondozásról beszélünk, ingoványos talajon vagyunk, de azért őrdemben is megpróbálok válaszolni. Tíz év elég hosszú idő, és én elég optimista vagyok, abban a vonatkozásban, hogy az kevés ember, aki foglalkozik ma családgondozással, talán meg fogja találni magának a megfelelő képzési formát. Pesten máris összejönnek ezek az emberek egy családgondozói klubban, és megbeszélgetik egymás közt a dolgokat, gyakorlatilag egy önképzési formát alakítottak ki maguknak. Ilyen utakon azt hiszem tíz év alatt az állami oktatásba is be fog szivárogni ez a szemlélet.

Mennyire látod értelmét az egyetemisták ilyen jellegű munkájának? Vannak-e lehetőségeink?

A beszélgetés elején pedzegettük, hogy valahogy a struktúra nem megfelelő. Ebből a strukturális adottságból következik, hogy aki - ne adj isten - elsajátítana egy a családot egységként kezelő és gondozni akaró szemléletet, s megszerezne bizonyos gyakorlatot, nem tudja ezeket hol hasznosítani, vagy ha hasznosítani akarja, félek tőle, hogy megszállottnak kell lennie, hogy ezt a meglévő struktúra ellenére is keresztül vigye.

Ez a társadalmi gondozói tevékenység nem póttevékenység-e? Hiszen azokat a viszonyokat, amelyek ezt munkát szükségessé teszik, nem tudjuk megváltoztatni, hanem egyfajta utólagos beavatkozással próbálunk segíteni. Nem az alapvető problémák elkendőzését célozza-e ez?

Nézd, ez egy lehetséges cselekvési terület. Eljutottunk odáig, hogy pillanatnyilag szerintem egyetlen tisztességes alapállás van: a kérdéseket át kell fordítani szakmai képzésbe, s ez azt jelenti, hogy a szakmát ki kell tanulni, s a képzés, a struktúra hiányosságai ellenére.

Az egyetemen milyen lehetőséget látsz a munka kiszélesítésére?

B.G. Nem hiszem, hogy ebből a dologból tömegmozgalom lesz, de valószínűleg sokan beleszorgolnak az egészbe, és tapasztalatokat szereznek egy olyan életkorban, amikor minden fokozott sullyal esik latba, s a fene tudja, mivel gazdagodnak. De azt hiszem, bárhová kerülnek, bármelyik skatulyájába a munkanegosztásnak, bármelyik polcára a kialakult strukturának, az az egy-két élmény dolgozni fog bennük..., vagy nem.

/Készítette: Váradi Mónika/

FALUJÁRÁS '81

Lassan már hagyománnyá válik, hogy az egyetemisták a 2. félév elején téli népművelési gyakorlatra indulnak. Nem tudom, mi lehet az oka, hogy a JATE bölcsészkaráról tavaly öten, ebben az évben pedig csak 1./egy/ hallgató vette igénybe ezt a nagyszerű lehetőséget, 10 nap alatt betekintést lehet nyerni egy falu életébe, meg lehet ismerkedni a jelentősebb gondokkal, problémákkal, ki lehet próbálni, hogy egy falura kerülő értelmiségi milyen módon illeszkedik be a község életébe, stb. A tanárnak készülők egy része mindenképpen falura kerül, nem árt előre megismerkedni a falusi pedagógus életmódjával, lehetőségeivel sem. A felsoroltakon kívül még természetesen rengeteg dolog van, ami miatt hasznos a 10 napos gyakorlat - ismeretségek, barátságok kialakulása, szórakozás, és még lehetne sorolni. Különösen azoknak kellene élni a lehetőséggel, akik egész életüket városban töltik. Nekik kellene kilépni a városi életformából, hogy mást is lássanak, csináljanak - ha csak 10 napig is.

Jobb lenne, ha a diákok is beleszólhatnának valamilyen módon azoknak a községeknek a kiválasztásába, ahová majd gyakorlatra mennek. Nekem mindkét alkalommal jó tapasztalataim voltak, de ennek az is lehetett az oka, hogy olyan helyekre kerültem, amelyek megyei szinten kiemelkedően jók /Tótkomlós, Nagynágoos/. A megyei tanácsok előzetes tájékoztatása után közösen kellene kiválasztani azokat a helyeket, ahová érdemes, ahová kell menni. A gyakorlat után írott dolgozat, beszámoló formáját is meg kellene változtatni. Több értelme lenne a mostaninál /a gyakorlaton résztvevők közösen írják egy dolgozatot 4-5 oldalas terjedelemben, általában a községről/ az egyéni dolgozatoknak, és annak, hogy ki-ki érdeklődési körének megfelelő témát válasszon dolgozata központi részéül. Iskolaügyet, ifjusági klub helyzetét, a népművelés problémáit, az ingázást, stb. Így értékesebb, és nem általánosságokat, frázisokat ismételtető dolgozatok születnének /falutörténet - KISZ-élet - tsz - iskola - műv. ház - szórakozás - munkalehetőségek - és kész a beszámoló/.

Persze mindehhez az kell, hogy a jövőben ne egy, ne öt, hanem sokkal több bölcsész legyen, aki kipróbálja, hogy milyen 10 nap falun.

/Mórocz Károly/

+ + +

GALGÓCZYNE BARÁT ERZSÉBET FELSZÓLALÁSA AZ EGYETEMI KÜLDÖTTGYÜLÉSEN

Tisztelt Küldöttgyűlés!

Az egyetemi bizottság beszámolójának a KISZ helyzetelemzését megkísérlő gondolataihoz szeretnék néhány kiegészítést fűzni. Az alapszervezeti taggyűlések kongresszusi levélvitája is megerősítette bennem egy ilyen hozzászólás szükségességét.

Először hadd idézzem az egyetemi beszámoló ide kapcsolódó mondatátit.